לית בה משום לישנא בישא מ"ד בפני שנים לית ליה דרבה בר רב הונא ומ"ד בפני ג' אית ליה דרבה בר רב הונא לא דכולי עלמא אית להו דרבה בר רב הונא והכא בהא קא מיפלגי מ"ד בפני שנים קסבר מחאה שלא בפניו לא הויא מחאה ומ"ד בפני ג' קסבר מחאה שלא בפניו הויא מחאה אי בעית אימא דכ"ע מחאה שלא בפניו הויא מחאה והכא בהא קמיפלגי מ"ד בפני ב' סבר סהדותא בעינן ומאן דאמר בפני ג' קסבר גלויי מילתא בעינן גידל בר מניומי הוה ליה (א) מחויאתה למחויי אשכחינהו לרב הונא ולחייא בר רב ולרב חלקיה בר טובי דהוו יתבי ומחה קמייהו לשנה הדר אתא למחויי אמרו ליה לא צריכת הכי אמר רב כיון שמיחה שנה ראשונה שוב אינו צריך למחות ואיכא דאמרי אמר ליה חייא בר רב כיון שמיחה שנה ראשונה שוב אין צריך למחות אר"ל משום בר קפרא וצריך למחות בסוף כל ג' וג' תהי בה רבי יוחנן וכי גזלן יש לו חזקה גזלן ס"ד אלא כגזלן יש לו חזקה אמר רבא [א]הלכתא צריך למחות בסוף כל ג' וג' תני בר קפרא [ב]ערער חזר וערער חזר וערער אם מחמת טענה ראשונה ערער אין לו חזקה ואם לאו יש לו חזקה אמר רבא א"ר נחמן מחאה בפני שנים

ואין

לית בה משום לישנא בישא. דקלא אית לה וסופו שידע אע"ג דמלוה ע"פ אפי' בכמה עדים אינו גובה מן הלקוחות וטעמא משום דלית ליה קלא כדאמר לקמן (דף מב.) דהתם הוי טעמא משום דמאן דיזיף בצינעא יזיף ועוד דהתם אין יודעין מי יקח שיגידו לו פלוני חייב אבל מאן דידע מחאה יאמר למחזיק:

לית בה משום לישנא בישא. פירוש לאותו שאומר לפני ג' דבפרק יש בערכין (ערכין דף טו:) מייתי עלה הא דא"ר יוסי מעולם לא אמרתי דבר וחזרתי לאחורי פי' שלא היה חושש אם ישמעו בעלים: **מ"ד בפני ב'** קסבר מחאה שלא בפניו לא הוי מחאה. תימה להאי לישנא דרבא קאמר לקמן מחאה בפני ב' ולעיל פסק רבא מחאה שלא בפניו הויא מחאה: **סהדותא** בעינן. ואי לאו משום סהדותא הוה סגי באחד דמהכך מברא אית ליה ואע"פ שלשון הרע אין נשמע היינו לפי שמעלימין אותו מבני אדם ומ"ד בפני ג' בעי גלויי מילתא כמו בלה"ר: **כיון** שמיחה שנה ראשונה שוב אין צריך למחות. פ"ה עד סוף (ו) ג' שנים וא"ת מתני' היא דקתני עד כדי שיחזיק שנה ויודיעוהו שנה וילכו לשנה אחרת וימחה אלמא דאין צריך למחות רק פעם אחת תוך ג' שנים וי"ל דאי ממתניתין ה"א דאין צריך כי אם מחאה אחת בסוף ג' אבל אם מיחה בתחלת ג' ושוב לא מיחה בכל אותן ג' ס"ד דמודה שהיא שלו ואין לפרש דאין צריך למחות עד עולם דא"כ פליגי אדר"ל והוה ליה למימר ר"ל אמר: **וצריך** למחות בסוף כל ג'. אין לפרש דטעמא שלא יאמר לקחתי אחר המחאה כדפ"ה כיון דעל כרחו מודה דמעיקרא קודם מחאה לא בתורת מכירה נחת בה אין נאמן לומר אחרי כן קניתי ועוד דא"כ שפיר קרי ליה גזלן אלא טעמא כדפ"ה משום דתלת שנין מודהר איניש בשטריה אחר המחאה ותו לא ולהאי טעמא הא דאמר לעיל (דף לח.) אכלה שית שנין אין לך מחאה גדולה מזו פליגא אהך דהכא דקאמר דצריך למחות כל ג' (ח) ונראה דכהיא הלכתא דסתמא דגמרא קאמר לה ולא כמו שפסק ר"ח דהלכה כבר קפרא: **מחאה** בפני שנים ואין צריך לומר כתובו. ואם תאמר ומה מועיל הכתיבה והא לא חשיב שטר אם לא נעשה מדעת מי שהוא מוכתו כגון שטר מכר

מדעת

ולענין לשון הרע לית בה משום לישנא בישא היכא דמתאמרא קמי תרי: **ומ"ד בפני ג' אית ליה דרבה בר רב הונא.** דבג' הוי גלויי מילתא ולא בתרי הלכך בפני ב' לא הויא מחאה דלא עבידא לאיגלויי. כן נראה שיטה זו בעיני ועיקר. (הגה"ה. תמיה לי אמאי לא אמר נמי לימא כדאביי קמיפלגי ושמא משום דלא מצי גמרא לאוקמי כדברי הכל כדמוקי דרבה בר רב הונא כדמסיק למילתיה לא דכ"ע אית להו דרבה בר רב הונא כו'. ע"כ). ולקמן נמי מוכח דמאן דבעי גלויי מילתא במחאה בעי שלשה והכי הויא מסקנא דשמעתא. וכל רבותינו מפרשים דגבי מחאה נמי לשון הרע איכא דקאמר פלניא גזלנא הוא והלכך לרבה בר רב הונא אי מתאמרא קמי תרי לא הוי מחאה משום דלית בה משום לישנא בישא ולא יאמרו לו למחזיק ולאו מילתא היא דלא דמי ללשון הרע כלל דעיקר מחאה היינו משום דבעינן שיבא הדבר לאזניו של מחזיק ומלוה היא לומר לו כדי שיזהר בשטרו ולכך תקנו למערער שימחה בפני עדים כדי שיוליכו את הקול תדע דהיכא דאמר להו לא תפיק לכו שותא לא הויא מחאה [ע"א]: **לא דכ"ע אית להו דרבה בר רב הונא.** דכל גלויי מילתא לא הוי בפחות מג' ואי הוה בעינא גלויי מילתא במחאה הוה צריך למחות בפני שלשה. אבל בהכי פליגי דמ"ד בפני שנים קסבר (ב) שלא בפניו לא הויא מחאה דכיון דאין מחאה אלא בפניו די לו בשני עדים שיעידו שמיחה בו וכיון דמיחה בפניו אין לך גלויי מילתא גדול מזה שהרי ודאי ידע המחזיק שמיחה בו זה ויזהר בשטרו ומ"ד בפני ג' קסבר מחאה שלא בפניו הויא מחאה והלכך היכא דמיחה שלא בפניו צריך ג' משום גלויי מילתא דכיון דידעי ג' כאילו כל העולם יודעין: **איבעית אימא דכ"ע מחאה שלא בפניו הויא מחאה.** (ג) כדאוקי מתני' וכדפסק הלכתא (לח:) וכ"ע כרבה בר רב הונא סבירא להו דאין גלויי מילתא במחאה שלא בפניו אלא בג': **והכא בהא קמיפלגי מ"ד בפני שנים קסבר סהדותא בעינן.** ודי לנו בשני עדים שיעידו שמיחה זה בתוך ג' ואם יבא הדבר לאזניו יבא למאחר שיוכל לבא לאזניו של מחזיק בשום ענין בעולם הויא מחאה דלא חייש אלא שלא יתרה בהם לכסות הדבר דכיון דלישנא בישא ליכא במחאה שמא אלו (ד) עצמן ילכו ויגידו למחזיק או יאמרו לאחרים שיאמרו לו: **גלויי מילתא בעינן.** שידע כל העולם וכיון דנודע לג' כאילו נודע כבר למחזיק דמי דמסתמא ידע במחאה זו אבל בשנים מסתמא לא ידע: **מחויאתא למחויי.** שהיה אחד מחזיק בנכסיו והיה רוצה למחות ומיחה קמייהו בפני שלשתן. וה"ה לפני שנים כדאמר רבא לקמן מחאה בפני ב' ואין צריך לומר כתובו אלא הכי הוה עובדא וכן פסק ר"ח דמחאה בפני שנים: **לשנה אחרת אתא.** פעם שניה ומיחה קמייהו. ס"ל דלכל שנה ושנה צריך למחות ואם מיחה (ה) פעם ראשונה ושניה ולא מיחה בשנה שלישית איגלאי מילתא דשלא כדין מיחה ראשונה ושניה ולסוף שנה שלישית זו הויא חזקה ולא צריך להזהר בשטרו: **לא צריכת.** למחות כל שנה ושנה. אבל פעם אחת מיהא צריך למחות בכל ג' וג' כדלקמן שלא יהו ג' שנים רצופים בלא מחאה ומיהו איהו לא איירי בהכי מידי אלא למעוטי ג' מחאות בתוך ג' שנים כאו דדי בשנה ראשונה ושוב אין צריך למחות בכל הג' שנים: ה"ג **אמר ר"ל משום בר קפרא וצריך למחות בסוף כל ג' וג'.** דלאע"ג דמשמיחה שנה ראשונה שוב אין צריך למחות ה"מ בההוא ג' אבל בסוף ג' צריך למחות עדיין דלא נהוי תלת שנין בלא מחאה דתלת שנין מיזדהר איניש בשטריה אחר המחאה טפי לא מיזדהר. והכי הלכתא ואע"ג דתהי בה רבי יוחנן תמיה היה אבל ירא היה לחלוק על בר קפרא וגם ר"ח פסק כן. וי"מ טעמא דצריך למחות בסוף (ו) ג' כדי שלא יטעון לאחר המחאה מכרת לי ולא נהירא דכיון דעל כרחו מודי דמעיקרא לאו בתורת מכירה נחת בה אינו נאמן לומר אחרי כן החזקתי בה בתורת מכירה: **תהי.** מחשב ומקשה בה: **וכי גזלן יש לו חזקה.** כלומר אמאי צריך למחות בסוף כל ג' והלא משמיחה המערער שנה ראשונה והוציא קול על זה שהוא גזלן היה לו להזהר בשטרו כל הימים עד שירד עם זה לדין או עד שיראה את שטרו אחר המחאה לב"ד ומדלא נזהר בשטרו יפסיד דליכא למימר גזלן הוא והיינו דקפריך גזלן ס"ד הא קטעין שטר היה לי קודם המחאה ואבד ומספיקא הוא דאנן מפסידין אותו את הקרקע לפי שלא נזהר בשטרו אלא אימא כגזלן וכדפרישית: **ערער וחזר וערער.** בסוף כל ג' וג'. בר קפרא לטעמיה דאמר צריך למחות בסוף כל ג' וג' הילכך מנהג הוא לערער הרבה פעמים: **ערער.** מיחה בפני עדים: **אם מחמת טענה ראשונה ערער.** דבכולהו מחאות טעין קאכיל לארעאי בגזלנותא הרי זו מחאה והלכך אין לו חזקה למחזיק. אבל אם במחאה ראשונה הזכיר שבגזלנות ירד אל שדה זו ובמחאה שניה הזכיר כי משכנתא בידו ואני מוסר לכם עדות זו כדי שלא יחזיק בה ויאמר מכורה היא בידי כיון ששינה בטענתו אינה מחאה ונתקיימה החזקה ביד המחזיק. וה"ה למוחה ג' מחאות בתוך שלש שנים משני טענות המכחישות זו את זו דאין כאן מחאה כלל לא ראשונה ולא אחרונה והויא חזקה לסוף ג' דכיון דמיחה מחאה אחרת בשנה שניה שמכחשת מחאה של שנה ראשונה מודה הוא דההיא מחאה שלא כדין הוה והודאת בעל דין כמאה עדים דמי ובטלה לה לההיא מחאה קמייתא וכ"ש זו שניה דהוחזק כפרן וכמי שלא מיחה בתוך ג' כלל דמי: ה"ג בפי' ר"ח **מחאה בפני שנים ואין צריך לומר כתובו.** אלא כותבים לו העדים שטר מחאה למערער להיות בידו לעדות שמיחה בתוך ג' ואע"פ שלא צוה אותם שלא בפניו ושלא ברשותו דמסתמא ניחא ליה:

וכן

עין משפט נר מצוה

צא א מיי' פי"א מהל' טוען ונטען הלכה ח סמג עשין לה טוש"ע ח"מ סי' קמו סעי' ה:

צב ב טוש"ע שם סעיף ז:

הגהות הב"ח

(א) גמ' הויא ליה מחיתא למחויי: (ב) רשב"ם ד"ה לא דכ"ע וכו' קסבר מחאה שלא בפניו לא הויא מחאה וכיון: (ג) ד"ה איבעית אימא וכו' כדאוקימנא מתני' וכדפסקינן הלכתא וכו': (ד) ד"ה והכא כו' שמא אלו מעצמן: (ה) ד"ה לשנה וכו' ואם מיחה שנה ראשונה וכו' להזהר עוד בשטרו: (ו) ד"ה ה"ג אמר ר"ל סי' בסוף כל ג' כדי: (ז) תוס' ד"ה כיון וכו' פ"ה עד סוף כל ג' וג' שנים: (ח) ד"ה וצריך וכו' ונראה דכהיא הלכתא. נ"ב ובספרי פ"ג סימן ח' חולק על זה ומתרץ דל"ק מידי מהסיא דלעיל:

רבינו גרשום

מאן דאמר בפני שנים הויא מחאה לית ליה דרבה בר רב הונא דודאי אם מספרין הני שנים למחזיק דמיחה המערער אין לשון הרע בכך. ומאן דאמר בפני ג' אית ליה דרבה דודאי ג' אין בהם משום לשון הרע אבל שנים אם מיחה בפניהם אין מספרים בשמו משום דלשון הרע הן מספרין: מאן דאמר בפני שנים הויא מחאה (א) ודאי בפניו דמחזיק עצמו סגי בשנים משום דמחאה שלא בפניו לא הויא מחאה ובפניו בעינן מחאה אבל אי אמרינן דמחאה שלא בפניו (לא) הויא מחאה לא סגי בשנים משום דאית בה לישנא בישא ולא משתעו ומאן דאמר בפני ג' צריך למחות קסבר דאפי' מחאה שלא בפניו הויא מחאה ומשום הכי צריך ג' דכל מלתא דמתאמרא באפי תלתא לית בה משום לישנא בישא הא בתרי אית בה [לישנא בישא]: סהדותא בעינן ובתרי סגי במקבלי עדות. גלויי מלתא בעינן לפרסם וגלויי מלתא לא סגי בפחות מג': גידל בר מניומי הוה ליה מחיתא למחויי שהיה אחד מחזיק בנכסיו והיה מוחה: צריך למחות למחזיק בסוף כל ג' וג' שנים שאם לא ימחה בסוף כל ג' יכול המחזיק לומר אחרי שמחית מכרת לי וכבר החזקתי בה ג' שנין. תהי בה ר' יוחנן אמאי צריך למחות בסוף כל ג' וכי גזלן יש לו חזקה כלומר מאחר שאמר אני קניתיה ממך אחר שמחיתה מכלל דמודי דקודם לכן באת לידו בגזלנות וכי גזלן יש לו חזקה כיון שגזלן הוא אע"פ שהחזיק בה כמה שנים אין חזקתו חזקה ומקשי' גזלן ס"ד והא לאו גזלן הוא דהא קא טעין דזבנה ניהליה ובתורת מכירה אתאי לידיה ולאו גזלן הוא אלא פריך הכי וכי כגזלן יש לו חזקה האי דכגזלן דמי דטוען שיש לו חזקה שקנאה ממנו אחרי מחאתו ולא קודם וכי מי שהוא כגזלן יש לו חזקה (ג) בתר דקאמר אלא ודאי אין לו חזקה ואמאי צריך למחות בסוף כל שלש: ערער בשנה ראשונה וחזר וערער בשניה וחזר וערער בשלישית אם מחמת טענה ראשונה היו כל ג' ערעורין שלא שנה דברו אין לו חזקה למחזיק ואם לאו ששנה המערער דבריו שאמר פעם אחת שלי היתה אני קניתיה ושוב אמר של אבותי היתה אין בדבריו כלום ויש לו חזקה למחזיק.

א) נ"ל הוי מחאה פ"ל דבפניו דמחזיק עצמו בעינן מחאה ושלא בפניו לא הויא מחאה ולפיכך סגי בשנים אבל אי אמרינן דמחאה שלא בפניו הויא מחאה לא סגי בשנים וכו'. ג) נראה דצ"ל יש לו חזקה לטעון דקנאה בתר המחאה אלא ודאי וכו'.